

Upravništvo: Ljubljana, Pucničeva ulica 5, telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inštitut: Ljubljana, Pucničeva ulica 5 — telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pokončkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Cont. Cori Post. No 11-3118
IZKljučno zastopstvo za oglaševanje iz K. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Ishaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina zna mesečno Lit. 18,-
in inozemstvo vključno s poštnimi stroški
Lit. 36.50.
Uredništvo:
Ljubljana, Pucničeva ulica št. 5, telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Vztrajen odpor v Tunisu

Neugodno vreme ovira letalsko udejstvovanje

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil danes naslednje 1050. vojno poročilo:

Italijanske in nemške čete v Tuniziji vzdržujejo stalni neprijateljski pritisk in v redu izvajajo v naprej določeno premikanje.

Neugodne podnebne okoliščine so včeraj v velikem obsegu omejevale delovanje oboroženega letalstva.

Za Domovino padli

Rim, 9. aprila. S. Glavni stan Oboroženih sil objavlja:

Izgube v mesecu marcu s onimi, ki niso bile upoštevane v prejšnjih seznamih in za katere so prispеле do 31. marca predpisane listine in imenske oznake, so naslednje:

Vojška in Milica: Severna Afrika: padlih 512, ranjenih 548, pogrešanih 2.080.

Rusija: padlih 375 (imena, ki niso bila objavljena prejšnji mesec, toda vsebovana v številu 3.125, objavljenem v 16. seznamu).

Balkan in ostala zasedena področja: padlih 490, ranjenih 1.109, pogrešanih 1.862.

Metropolitansko ozemlje: padlih 101, ranjenih 78.

Mornarica: padlih 158, ranjenih 197, pogrešanih 547.

Letalstvo: padlih 6, ranjenih 71, pogrešanih 59.

Trgovinska mornarica: padlih 53, ranjenih 42.

Seznami padlih so objavljenih v izrednem dodatku lista »Le Forze Armate«.

Slavnim borcem in njihovim družinam ganjena in neminljiva hvaležnost Domovine!

Novi Kr. veleposlanik v Madridu

Madrid, 9. aprila. S. Iz San Sebastiana je prispel v Madrid Kr. veleposlanik Pao-lucci de Calboli. Spremljal ga je novi tiskovni ataše Cabalzan. Na kolodvoru ga je sprejel poverjenik poslov s funkcijonariji Kr. veleposlaništva, generalni konzul z osebjem konzulata, številni odličniki italijanske zajednice, zastopnik zunanjega ministra in funkcionar protokola zunanje ministrstva. Na peronu so bila razvrščena zastopstva GILA in italijanskih šol.

Razstava italijanske knjige v Lizboni

Lizbona, 9. aprila. S. List »Accao« piše o razstavi italijanske knjige, ki se je pravkar zaključila v Lizboni in ki je popolnoma uspešna. List piše, da je bila razstava zelo poučna. Prebivalstvo se je zelo zanimalo za čudovite dokumente življenjskega napredka in popolnosti v knjižni proizvodnji. Na tem področju je Italija sedaj na prvem mestu.

Proračunsko poročilo ministrstva za promet za poslovno dobo 1943-44

Rim, 9. apr. s. Generalna bilančna komisija zbornice fašje in korporacij je odobrila proračunsko poročilo ministrstva za promet za poslovno dobo 1943/44, ki ga je sestavil za trgovinsko mornarico nac. svetnik Cao di San Marco, za pošte, brozjav in telefon nac. svetnik Vercocco, za državne železnice pa nac. svetnik Giovannini. Poročilo za trgovinsko mornarico poudarja po analizi raznih postavk v primeri s prejšnjim proračunskim letom prispevek hrabrosti in žrtv mornarjev in delovanje trgovinske mornarice v dobi vojne. Nato navaja smernice fašistične vlade glede novih pomorskih gradenj in omenja tudi postopek za likvidacijo ladij iz vojnih razlogov. Poročilo predločuje tudi možnost proizvodnje v ladjedelnicah. Po nekaterih pripombah o pomolih in obratovanju v pristaniščih omenja poročilo zasluge pristaniških delavcev in zavidično delovanje pristaniške Milice. Po omenbi uveljavljanja plovbenega zakonika se zaključuje poročilo z zahtevom, da se ojačajo omenjeni deli fašistične vlade za ojačenje te temeljne panoge narodnega udejstvovanja v 20 letih, ko bodo znani podatki o deležu trgovinske mornarice v sedanjih vojni. Tedaj se bo lahko presojalo neutrudno delovanje državnih uprav na tem področju v dobi vojne kakor tudi prispevek k zmagi, ki ga je ladjedelništvo dalo s svojim žilavim delom in izrednim patriotizmom. Ko bodo znana dejanja, katerih junaki so bili mornarji trgovinske mornarice, se bo videlo, kako hrabro so se zadržali in hvaležnost vseh Italijanov se bo še bolj dvignila.

Poročilo nac. svetnika Vercocco poudarja, da izkazuje tudi za poslovno leto 1943-44 pošteno in brozjavno podjetje znatno večje postavke, ki se bodo sukale okrog 211 milijonov lir v celoti. Glede na večji razvoj so se povečali dohodki, v manjši meri pa tudi izdatki. Poročilo omenja ukrepe glede pošiljanja razglednic, vizitk in tiskovin, kakor tudi ukinitve navadnih brozjav v svrhu razbremenitve prog, da se zasebnikom omogoči redno pošiljanje najvažnejših poročil. Treba je tudi upoštevati potrebe za vojno in potrebe države, o katerih poročila morajo imeti prednost kakor tudi obširne posle vojaške pošte in pošte vojnih ujetnikov, da se slavnim borcem zagotovi du-

hovni stik z družinami. Znatno je bil razvoj poštinih tekočih računov, ki so dosegli z vplačili in izplačili v poslovni dobi 1942-43 veliko vsoto 88 milijard lir, in razvoj prometa poštinih bonov, ki znašajo okrog 45 milijard lir. Znatno povečanje vseh vrst poslov se je oblikovalo s poštovnovalnostjo in prednostjo vsega osebja, od voditeljev do najskromnejših podeželskih sprejemnikov. Ti zadnji so si zlasti zaslužili priznanje, če se upoštevajo nevspešne okoliščine, v katerih čisto delajo, in njihovo prezaposlenost zaradi odseljevanja iz mest, ki so najbolj prizadeti zaradi sovražnih letalskih napadov. Tudi proračun telefonskega podjetja izkazuje prebitek okrog 3.700.000 lir. Kljub škodi po bombardiranju je mestna in medmestna telefonska služba poslovala čudovito po zaslugi poštovovalnosti osebja. Naravno je, da se tudi v tej službi kažejo vojne potrebe. Podjetje jim je bilo kos deloma z novimi napeljavami in zvezami, treba pa je da javnost sodeluje pri tem naporu in se odpove nevažnim poročilom in s tem omogoči, da se neobhodne potrebe proizvodnega in gospodarskega življenja naroda pravilno razvijajo.

Poročilo nac. svetnika Giovanninija je poudarilo značilnosti proračuna z zadetom, da je važnost železnice za vojne operacije v sedanjih vojni mnogo večja kakor v vojni leta 1915-18, ko je bil tudi opravljen izreden napor, vendar ob manjšem prometu. Železnice morajo opravljati vedno večje in držne naloge, predvsem zaradi vojaških transportov in prehranjevalnih potreb. Te naloge so opravile s svojo učinkovito organizacijo, sposobnostjo strokovnjakov in poštovovalnostjo osebja, ki vsak dan dokazuje svoj visoki čut za dolžnost in svojo zvestobo režimu. Po omenbi načel, s pomočjo katerih je bil obvladan notranji promet potnikov in blagovni promet, poudarja poročilo stanje voznega parka, ki je odlično navzlic večjim zahtevam. Železnice torej lahko smatramo za močno sredstvo odpora in zmage. Vojna doba je prikazala važnost prometnega omrežja zasebne industrije, ki je tudi zmoglo povečanje prometa z vrsto ukrepov, s katerimi je zajamčeno vse neobhodno delovanje in poslovanje.

Italijansko-rumunsko kulturno sodelovanje

Bukarešta, 9. apr. s. Vsi listi so objavili dolga poročila z velikim poudarkom o podpisu kulturnega sporazuma med Italijo in Rumunijo. S posebnim poudarkom so objavili zahtevila ministra za narodno kulturo, da je sporazum v popolnem skladu s čustvi rumunskega naroda. Objavili so tudi v celoti govor podpredsednika ministrskega sveta prof. Mihaela Antonescu ob sprejemu italijanske in rumunske delegacije, ki sta izdelali sporazum. Posebno se poudarjajo besede, s katerimi je profesor Antonescu izrazil zadovoljstvo rumunske vlade sprico podpisu sporazuma in poudaril, da predstavlja sporazum novo sredstvo za afirmacijo skupne duhovnosti obeh narodov.

Bukarešta, 10. apr. s. »Ordinea« komentira podpis italijansko-rumunsko kulturnega sporazuma in prikazuje pomen nove

vezi med obema državama v navdušenem komentarju, kjer piše med drugim:

Rumunija in rumunski narod sta vedno ljubila in občudovala Italijo v vseh okoliščinah. Rumunski narod je ljubil Italijo, ker je njena starejša sestra in ker imata skupen izvor, kajti ista plemenita kri teče po žilah obeh junaških in lojalnih narodov. Rumunski narod ljubi in občuduje Italijo brez pridržkov tudi zaradi njene slavne preteklosti in njenega velikega vpliva na človeško omiko in g'gantskega prispevka k napredku in svetovni kulturi. Toda danes ljubimo Italijo bolj kakor kdaj, ker je v prvi črti med velikimi evropskimi narodi in od nje si z vero in ljubeznijo obetamo bodočnost. Kulturni sporazum, ki je bil podpisan v četrtek, bo še bolj ojačil že obstoječe vezi med Italijo in Rumunijo in še bolj duhovno zblizal oba naroda ter zagotovil sodelovanje obeh, obenem pa pripeval k lepši jutrišnji evropski omiki.

Eden o dvoiličnosti ameriške politike

Lizbona, 9. aprila. S. V kratkem poročilu o svojem potovanju v Ameriko je angleški zunanji minister v spodnji zbornici popolnoma razkrinjal dvoumno zadržanje washingtonske vlade, ki je vzdrževala diplomatske odnose z vichysko vlado, med tem ko je pripravljala činično izdajstvo Francoske Afrike. Angleški zunanji minister je dejal doslovno: S tem, da je imela normalne odnose z Vichyjem, je washingtonska vlada lahko obdržala odprto okno v Evropo, ki bi bilo sicer zaprto. Zaradi vzdrževanja teh odnosov je ameriška vlada lahko počela v Severno Afriko mnogo agentov, ki so bili zelo dragoceni pri pripravljanju

poti zaveznikiškim četam. Ob tej priliki se je zunanjemu ministru zdelo primerno ugotoviti, da angleška vlada ni samo vedela za to akcijo severnoameriške vlade, temveč jo je tudi v celoti podpirala. S tem je ponovno dokazano, da sta Anglija in Amerika, čeprav vladajo globoka nasprotstva, med njima v mnogih vprašanjih, vedno sporazumni in se medsebojno podpirata, kadar gre za zločinske akcije.

Potres v Španiji

Madrid, 9. apr. s. Dva močnejša potresna sunka so zabeležili na področju Segure in zlasti v občinah Ceuti, Lorquí in Molina. Zrtev ni bilo in je škoda neznatna, pač pa je med prebivalstvom nastala velika panika.

Ob drugi obletnici Nezavisne Države Hrvatske

Čestitke Kralja in Cesarja, vojvode d'Aosta in Duceja Poglavniku

Rim, 9. aprila. s. Ob drugi obletnici proglavitve Neodvisne Države Hrvatske, so Kralj in Cesar, princ Aimone Savojski, Aosta in Duce poslali Poglavniku naslednje brzojavne čestitke:

Ob drugi obletnici prepovedi Neodvisne Države Hrvatske sprejmite, Poglavniku, moja voščila za uspešanje hrvatskega naroda in za vas osebno. — Vittorio Emanuele.

Ob drugi obletnici proglavitve neodvisnosti Hrvatske blagovolište biti, Poglavniku, tolažba mojih čustev in mojih gorečih voščil narodu za njegov bodoči napredki. Vam in vaši vladi izražam svoja osebna čustva velikega prijateljstva: — Aimone di Savoia-Aosta.

Ko hrvatski narod proslavlja drugo obletnico svoje neodvisnosti, Vam pošiljam. Poglavniku, ponovne izjave tovarštva simpatije, s katero narod italijanski sledi nacionalnemu obnovitvenemu delu mlade prijateljke in zaveznice Države Hrvatske. Vaš narod, Vaša vlada in Vi osebno sprejmite vsa moja voščila in voščila fašistične vlade. — Mussolini.

Poglavnik o tesnem sodelovanju z Italijo

Zagreb, 9. aprila. S. Ustaška Hrvatska proslavlja drugo obletnico svojega obstoja kot svobodna in neodvisna država. Proslave, ki bodo resnobne v skladu s časom, bodo obstojale predvsem v ljudskih

Na vzhodu nobenih posebnih dogodkov Na tuniškem bojišču se nadaljuje težka obrambna bitka

Iz Hitlerjevega glavnega štaba, 10. aprila. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na vzhodni fronti včeraj ni bilo nikakega vojnega delovanja.

Na tuniški fronti se težka obrambna bitka proti vedno z novimi silami napadajočemu sovražniku nadaljuje. Številni napadi so bili od neumnih brančih se čet odbiti. Več vdorov je bilo zajezenih. Na južni fronti se izmikalni pokreti po načrtu nadaljujejo. Nemško-italijanske bojne skupine so se vedno znova spuščale v boj in so se šele po hudih in ogorčenih bojih umaknile pritisku zelo nadmočnega sovražnika.

Letalstvo je v neumnem delovanju podpiralo oddelke vojske v težkih bojih.

Potem, ko so v poznih večernih urah včeraj posamezna sovražna letala izvedla mošne poteze nad zapadno Nemčijo, so britanski bombniki ponoči z pet napadi napadli del Nemčije. V več krajih so bile porušene žrtve med prebivalstvom in škoda na poslopih. Po dosedanjih poročilih je bilo sestreljenih najmanj 8 večmotornih bombnikov.

Pred norveško obalo je šest sovražnih torpednih letal brez uspeha napadlo nemški konvoj. Zaščitne ladje so sestrelile dve napadajoči letali.

Nemška bojna letala so povzročila včeraj med napadom v nizkem poletu znatno razdejanje v nekem južno-angleškem obalnem mestu.

Litovci v borbi proti boljševizmu

Kovno, 9. apr. s. Pod predsedstvom rektorja univerze v Vilni prof. Berliše je bila v Kovnu tako imenovana litovska konferenca, ki so se je udeležili zastopniki vseh socialnih slojev Litve. Govorilo je več govornikov, med njimi svetnik Kubiljuna, general Navakas, bivši poveljnik litovske vojske, prof. Biziska in druge ugledne vojaške in civilne osebnosti. Ob odobravanju zborovalcev so govorniki izrazili soglasen sklep, da se bodo vsi borili z vsemi silami proti boljševizmu. Sprejeli so resolucijo, ki jo je predložil predsednik in s katero so evano protestirajo proti vsakršnim sovjetskim zahtevam po litovskem ozemlju. Litovski narod hoče ostati pri evropskih zapadnih državah, s katerimi se je vedno čutili povezanega po svoji tradiciji in misljenju.

Velika japonska zmaga

Pred Floridskimi otoki so Japonci potopili 1 sovražno križarko, 1 rušilec, 10 tovornih ladij in sestrelili 37 sovražniških letal

Tokio, 9. aprila. s. Japonski glavni stan objavlja:

Dne 7. t. m. so močne skupine japonskega mornariškega letalstva napadle sovražno pomorsko skupino pred Floridskimi otoki v skupini Salomonov in potopile eno križarko, en rušilec in 10 sovražnih tovornih ladij, nadaljnjih 10 tovornih ladij je bilo hudo poškodovanih. Nadalje je bilo sestreljenih 37 sovražniških letal. Japonci so izgubili 6 letal, ki so se pristovljeno vrgla na obekte. Ta letalsko-pomorska bitka se bo imenovala bitka pred Floridskimi otoki.

Tokio, 9. aprila. s. Glede novega uspeha japonskega letalstva pred Florido, ki ga je japonski glavni stan objavil s posebnim poročilom, se ugotavlja, da so bili sovražni konvoji opazeni 7. t. m. pred Tulagijem na otoku Florida in pred Kolijem na Guadalcanaru. Izmed 10 potopljenih tovornih ladij sta bili dve po 8000 ton, 6 po 5000 ton in ostali dve sta bili 3000-tonski ladiji. Izmed 27 sestreljenih letal je bilo 30 ameri-

skih lovcev tipa »Grumman«.

Tokio, 9. aprila. s. Glede na nevarno zmago japonskega letalstva nad sovražno pomorsko skupino pri Floridskih otokih poudarjajo v japonskih mornariških krogih, da so skupine japonskega letalstva bombardirale tudi sovražna oporišča na otokih Russel in Guadalcanaru. Napadanje ladij in sovražnih oporišč, pravijo v teh krogih, spada k japonski strategiji, ki Amerikanom onemogoča protiofenzivo.

Dejno ameriško priznanje izgub

Buenos Aires, 10. apr. s. Tako velik je bil uspeh japonskih letalcev pred Florido, da je moral ameriški mornariški minister priznati poraz, vendar pa javlja z običajno zakasnitvijo, da so zavezniški izgubili en rušilec eno petrolejsko ladjo, eno korveto in majhno petrolejsko ladjo. V nadaljnjem bo Knox priznal še nadaljnje izgube v omejenem obsegu seveda, da ne bi razburil ameriškega ljudstva.

Ob drugi obletnici prihoda italijanske vojske

Ljubljana, 11. aprila.

Na današnji dan sta potekli dve leti, odkar je zmagovita vojska fašističnega Rima stopila na ulice našega mesta. Bil je to zgodovinski dan v življenju našega ljudstva.

Vsi se spominjamo onega dne, ko je italijanska vojska v samo njej lastnem zagonu prodrla v našo pokrajino in uvedla vlado fašističnega reda. Vsi vemo, da je njen prihod končal negotovost, ki je kakor usodna mōra visela nad vsemi. Konec je bil zmešnjave, ki bi se bila lahko izrodila v kaj nepopisno hujšega, ki bi bila našemu ljudstvu zadala nepopravljiv udarec in uničila za dolgo vrsto let vse naše blagostanje.

Dve leti sta potekli od onega dne, ko je italijanska vojska na mah razčistila nemogoči položaj; in v tem kratkem času je imelo naše ljudstvo dovolj prilike, da je spoznalo italijansko upravo, strogi red rimske pravice in zgledno vzdrževanje javnega reda in miru. Z vsmo, s katero je oplojdi vso svojo stranko neumorno delavni duh Duceja, je bila vzpostavljena uprava, da javno poslovanje ni zastalo niti trenutke. Visoki komisar, najvišji predstavnik rimske oblasti v naši deželi, je čvrsto prijel za krnilo ter že v prvih dneh dokazal, kako mu je pri srcu dobrobit in blaginja našega ljudstva. Z izredno naglico, ki pa ob njej ni trpela strokovna stran, so bili izdelani načrti za gradnjo cest, ureditev hudournikov, zboljšav, osuševanj in drugih potrebnih javnih del. Potrebo teh del je na mestu proučil osebno Visoki komisar sam, ki je tudi izposloval pri osrednji vladi v Rimu dovolitev primernih zneskov za izvršitev teh načrtov.

Nič manjšega zanimanja ni pokazala italijanska uprava na zdravstvenem področju. Leteče sanitetne kolone so obiskale vse naše kraje, preiskale brezplačno na tisoče otrok in odraslih bolnikov, delež jim zdravlila in dajajoč jim navodila za doseg zdravlja. Enake pažnje je bilo deležno šolstvo, ki je bilo novi upravi osobito pri srcu, kajti fašistična stranka posveča prav prosveti veliko pozornost.

Skratka: Vse je bilo odlično uvedeno in napeljavano, da bi Ljubljanska pokrajina stopila v krog ostalih predelov Italije, ki so že dobri dve desetletji uživali blagodat fašistične vlade in uprave. Na vseh popriščih gospodarskega in socialnega delovanja je nova uprava očitovala živo stremljenje po delu, neštivilne so uredbe, naredbe in navodila za čim glajši potek življenja v naši pokrajini in v so to dobo je oblast obdržala ravno črto ter neomajno in neutrudno gradila tiste pogoje, ki bi omogočili postopno gospodarsko prireditve nove pokrajine k ostali Kraljevini.

V zvezi s tem je treba omeniti in poudariti tudi stremljenje oblasti po ohranitvi miru in reda. Res so se v prošlem razdobju pokazale nevšečnosti, ki so jih pod krinko osvobodilnega gibanja izjavili tuji plačanci, delujoč po ukazih in naročilih iz Moskve in Londona, toda pretežna večina ljudstva se ni dala zavesti s pota lojalnosti, s čimer je dan dokaz, da je zdravi ljudski smisel znal pravično in pravilno oceniti delovno prizadevanje oblasti.

V to gonjo je zopet učinkovito poselga vojska in danes lahko ugotavljamo, da je kriza premagana, da je naše ljudstvo ozdravljeno in da niti posamezniki ne bodo več nasedali zapeljivim besedam iz tujine, marveč se bo vse prebivalstvo krepko oprijelo dela na svojih rodni tleh, iz katerih je vekove črpalo svojo življenjsko silo. Tako so Oborožene sile že v drugič v tem kratkem času razčistile položaj te z odločnim posegom odstranile vsa negotovost in bojazen, ki se je bila lotila ravno najdelavnejših in najboljših ljudskih slojev. Slednjim je lebdela pred očmi temna slika bodočnosti in strah za življenje in imetje je preveval vsakogar.

Italijanske Oborožene sile so tudi za bodoče najtrdnjše jamstvo miru reda in varnosti. Le ob mogočni zaščiti zmagonosnega orožja se dajo urediti vsi načrti delavne in skrbne uprave, le ob taki zaščiti si je delavno ljudstvo svesto, da njegov trud ni zaman in da njega žulji ne gredo v korist raznim pustolovcem.

Pomanjkanje železa povzroča pri rastlinah bledičnost

Železo je rastlinam potrebno pri tvorjenju listnega zelenila — Mnoge vrtnne rastline obide za bledičnostjo ali klorozo

V hranilni vodi, raztopini potrebni za vzgojo rastlin v botaničnih laboratorijih mora biti tudi sled železa kakor smo ugotovili že v tork objavljenej članku »Skrivnosti rastlinskega življenja«. Da je železo rastlinam potrebno, veda vrtnar in kmet, dasi nobenemu ne pride nikoli na misel, da bi kulturnim rastlinam gnojili z umetnimi gnojili, ki vsebujejo tudi železo. Tega je v vsaki zemlji za potrebe rastlin dovolj, saj ga rabijo izredno majhne količine. Vendar se na tu in tam le pokažejo posledice pomanjkanja železa. Rastlina oboli in postane bledična. To je zanimiv pojav, ki mu velja posvetiti primerno pozornost.

Železo je rastlinam neogibno potrebno

Cepprav samo v izredno majhnih količinah, je železo rastlinam vendarle nepogrešno. Za prehranjevanje rastlin, za delovanje njihovih najvažnejših prehranjevalnih organov, zelenih (listov) in nezelenih je železo neobhodno potrebno. Mlade rastline, ki jih gojimo v hranilni vodi raztopini brez železa, kmalu reagirajo na pomanjkanje.

Višni pojav pomanjkanja železa pri rastlinah je tako imenovana bledičnost ali kloroza. Čim se pomanjkanje železa uveljavlja, postanejo se rastoči listi bledični ali rumenozeleni, izgube svojo živo zeleno barvo. Barvno izpreminjanje se stopnjuje tako daleč, da so končni listi snežno beli. V rastlini se ne tvori več listnega zelenila ali klorofil. Kakor so pokazali poskusi znanstvenikov, je mogoče rastlinsko bledičnost ozdraviti s pravocasnim dovajanjem železa. Če kanemo v hranilno raztopino nekaj kapljic zelo razredčene železne raztopine v obliki galice ali železnega klorida, ozelenijo listi pri ugodni temperaturi znova v nekaj dneh.

Učinek železa na bledične rastline je mogoče opazovati še jasneje, če naprimer s čop črn namočenim v razredčeno raztopino železa (železnih soli) na liste kakšno črko ali besedo. Čez nekaj časa ozelenijo listi na namazanih mestih in na njih se pozna črka ali napisana beseda. Železo je na namazanih mestih proniknilo v celice in spet tvorilo zelenila v klorofilnih zrnih. Za ta poskus so primerni zlasti rahlo mrežasti listi, na primer sončnice. Če želimo doseči, da bi postale rastline v vodni raztopini brez železa bledične, moramo raztopino sestaviti zelo skrbno, ker jim zadržuje za tvorbo zelenila že izredno majhna količina železa. Paziti moramo pri sestavljanju, da preprečimo dekap vsem snovem, ki bi mogle vsebovati tudi najmanjše količine železa.

Pojav bledičnosti pri rastlinah v naravi

Zanimivo je, da tvorijo izkaljene rastline raznih vrst (graha, kapusa, turščice, navadnih buč, navadne grašice itd.), čeprav stoje v raztopini brez železa, običajno prve liste zelene. To jim je mogoče zato, ker vsebuje seme nekaj železne rezerve, ki jo je dobilo od rastline matere. Šele, ko je ta porabljena, so novo zrasti listi klorotični. Zelenilo, ki je za prehranjevanje rastlin velike važnosti, se ne tvori več, rastlina propada in končno preneha živeti. Če ji skušamo pomagati z dovajanjem železa, kakor smo opisali zgoraj, ozelenijo običajno najprej listna rebra, ozelenijo mlači, se rastoči listi, med tem ko razvijajo stari klorotični listi le malo zelenila več, ker so zato izgubili že tvorne sposobnosti.

Bledičnost pa ni pojav, ki ga je izzval samo znanstvenik v svojih laboratorijih, temveč ga lahko pogosto vidimo tudi v naravi. Če opazujemo v drevoredu divjega kostanja natančneje posredna drevesa, najboljše tako, da se postavimo tesno ob debla in gledamo vzdolž njega v drevesno krono, bomo naredko zagledali med številnimi ozelenimi vejami tudi take, ki nosijo belkaste ali popolnoma bele liste. Ta pojav je pogost zlasti pri starejših kostanjih. V največjo nevoljo vrtnarjev je pogosto bledična tudi ena naprjubnejših vrtnih cvetlic, hortenzija. Neredko obli za klorozo njijski slak, ki rase po mnogih njivah. Strokovnjaki so sestavili posebno listo rastlin, ki na naših vrtovej rade obole za bledičnostjo. Med te rastline spadajo: nekater vrste hrastov, osladov ali medvejk, kostanjev, magnolij, robinij ali nepravilnih akacij, jelk, podrašnice in tudi nekatere lončnice.

Vzroki bledičnosti rastlin

Presenetljivo je, da se pri rastlinah, ki žive v zemlji, sploh pojavlja bledičnost. Saj zadostuje za tvorbo zelenila že najmanjša količina železa in ga je toliko vedno v zemlji. Če se bledičnost kljub temu pojavi, so za to odločilni razni vzroki.

Mogoče je, da je železa v zemlji dovolj, da pa ni raztopljeno in ga zato rastline ne morejo vsajati. Često povzroči netopljivost železa v zemlji apno. Pogosto se opazuje bledičnost na hruškah in brekvah, ki kot špalirna drevesa rasejo ob hišnem zidu. Povzroča jo malta na v zemlji se nahajajočem zidu, ob katerem rasejo drevesne korenine.

Mogoče je tudi, da rastlina ali nekateri njeni deli bolehalo, kar preprečuje usvajanje ali asimilacijo železa. Motnje so lahko v koreninah, v sok prevajajočih delih stebela ali v posameznih vejah in vejicah. Kloroza je podvržena v nekaterih krajih tudi vinska trta. Nekateri strokovnjaki so mnenja, da je glavni vzrok prevelika vlaga v apneni zemlji. Ta povzroča v okolici korenin pomanjkanje kislin in koreninsko gnilobo. Z drenažo, rahljanjem zemlje, plitvim krčenjem in uporabo kratkih potaknjencev nastopamo v takih primerih uspešno proti bledičnosti.

Končno se lahko pojavi kloroza tudi na zdravem drevju če prenaglo rase in se njegovi poganjki tako naglo podaljšujejo ter listi tako naglo tvorijo drug za drugim, da dovedeno železo ne zadostuje trenutni večji potrebi. Tak pojav je mogoče opazovati na drevju katerega krona je bila med zimskim počitkom otrebljena in je pomladi naglo pogajala.

Kako zdravimo bledičnost

Iz povedanega bo lahko vsak vrtnar povzel, kako se obvaruje nastopanja bledičnosti v določenih primerih. Zanimajo pa ga bo tudi, kako že nastopivšo bledičnost zdravimo.

Mnenje, da je najučinkovitejše zalivanje bledičnih rastlin z razredčenimi raztopinami (1:100) železa, ni popolnoma pravilno. Železo zadržati namreč vrhne plasti zemlje in sploh ne prodre v globlje. Strokovnjaki priporočajo, da zdravimo bledične rastline z dovajanjem zemlji v bližini korenin obojele rastline železnih soli v

trdni obliki, in sicer deloma v debelejših, deloma v drobnejših zrnih. Pri tem postopamo na poseben način, ki ga v okviru tega članka ne moremo opisati.

Kloroza je pri sadnem drevju mogoče zdraviti tudi s škropljenjem listja z razredčeno raztopino železne galice (na 1 liter vode 1 g železne galice). Ta sol ne ozdravi samo kloroze, temveč vpliva ugodno tudi na uspevanje sadnega drevja in na tvorbo sadja. Škropliti moramo pred solničnim zahodom, da kapljice ne izparijo, temveč da jih rastlina vpije.

Prej so znanstveniki domnevali, da vsebuje listno zelenilo samo železo. Ta domneva pa se je izkazala za preuranjeno. Res je železo za tvorjenje zelenila potrebno. Izkazalo pa se je tudi, da je železo prav tako potrebno nezelenim rastlinam (na primer gobam). Ta ugotovitev je vodila do pravih sklepa, da pomanjkanje železa moti pravilno delovanje žive rastlinske substance, to je protoplazme ali prativoriva, ki ga vsebuje vsak najmanjši sestavni del rastline, vsaka celica. Kloroza zato ni neposredna posledica pomanjkanja železa, temveč rezultat teh motenj in šele samo simptom bolnega stanja prativoriva.

Poleg kloroze poznamo pri rastlinah še druge pojave, ki so ji delno podobni. Ne smemo jih zamenjati. Gre za etioliranje in panaširanje. O etioliranju govorimo tedaj, ko rastlina obledi zaradi pomanjkanja svetlobe. Panaširane rastline pa karakterizirajo lisasti oziroma pisani listi, ki so deloma zeleni, rumeni ali beli in podobno. Za panaširanje še ne vemo, kako nastane in kaj ga povzroča.

Rumunija skrbi za vojne žrtve

Rumunija smatra skrb za vojne žrtve za eno svojih glavnih nalog. Najprej so bili zbrani točni statistični podatki o položaju vojnih invalidov, njihovih vdov in vojnih sirot potem je na začela država izplačevati podpore, odnosno enkratne odškodnine. Toda izkušnje iz prejšnje vojne in prvih let po nji so pokazale, da invalidskega vprašanja ni mogoče urediti zgolj z denarnimi podporami. Zato je Rumunija segla v skrb za svoje vojne žrtve še po drugih ukrepih, daleč presegaajočih denarne podpore. Gre za to, da se zagotovi vojnim žrtvam bodočnost, da bi ne prišle v položaj, ko mora človek potrkati na usmiljena srca.

V Rumuniji so bile ustanovljene že tri šole z internati za vojne sirote. V njih se šola 500 vojaških sinov. Letos bodo ustanovljene še štiri take šole približno za 1000 vojnih sirot. Poleg tega pa sprejemajo vajeniške šole motoriziranih čet vojne sirote od 17. do 18. leta. Za težke invalide bodo zgrajeni domovi, siromašne vojne žrtve bodo pa imele od letošnjega poletja dalje brezplačno bivanje in zdravljenje v vseh zdraviliščih. K temu je treba še pripomniti, da je bilo pri vojaški centrali za konserviranje krvi 6500 daritev krvi.

Čudna sredstva proti strelji

V starih časih se ljudje niso bali samo strele, temveč še bolj grmenja. Zato so vedno razmišljali o sredstvu, ki bi jim pomagalo učinkovito zavarovati se proti strelji in gromu. Mogočni rimski cesar Augustus se je posebno bal neviht. Končno je nekdo na njegovem dvoru odkril učinkovito sredstvo proti strelji in gromu, namreč kožo morskega psa. Cesar si je dal napraviti plašč iz kože morskega psa in nosil ga je ob vsaki nevihti. Misil je, da ga bo plašč obvaroval vsake nevarnosti in nesreče. V nekaterih krajih starega rimskega cesarstva so uporabljali ljudje kot zaščitno sredstvo proti strelji mehurčke, v katerih imajo strupene kače strup. Pastirji so nosili take mehurčke na klobukih in če je prihrumela nevihta, so se zatekli pod visoka drevesa. Če je vendarle treščilo v drevo, so ljudje govorili, da so bogovi kaznovali s streljo pastirja za njegove grehe.

Bolgarski zavod na budimpeštanski univerzi

Na budimpeštanski univerzi je bil odprt Bolgarski inštitut. Prof. Szekšij je naglašal v svojem otvoritvenem govoru, da gre za začetek prvega znanstvenega dela na budimpeštanski univerzi, ki mu je namen gojiti kulturne stike med bolgarskim in madžarskim narodom. Ravnatelj zavoda Jakob Mijatev je omenil, da bo s pomočjo zavoda omogočeno širokim slojem madžarskega prebivalstva seznaniti se kulturnim življenjem bolgarskega naroda. To priznavanje se bo pospeševalo zlasti s predavanji povabljenih znanstvenikov. Sledilo je predavanje profesorja za turkologijo na budimpeštanski univerzi Kniesza o najstarejših stikih med Bolgari in Madžari.

Gledališče za francoske delavce v Nemčiji

V Hamburgu je bila nedavno ustanovljena Zveza francoskih delavcev v Nemčiji: »Le pont« in njena prva večja kulturna prireditev v nekem hamburškem taborišču je dosegla velik uspeh. Francoski igralci, člani Comedie Française so vzporedno v družabnih prostorih taborišča Molierovo komedijo »Namišljeni bolnik«, poleg tega pa še moderno enodejanko. Igralska skupina Comedie Française je na turneji po Nemčiji, kjer prireja predstave za francoske delavce.

Izpopolnitev šolske izobrazbe v Rumuniji

Rumunsko prosvetno ministrstvo je izdalo odlok o izpopolnitvi srednješolske izobrazbe. Na novo so bili namreč organizirani pedagoški seminarji pri rumunskih univerzah, obvezni za vse kandidate filozofije, bogoslovja, naravoslovja, umetnostne akademije, konservatorijev in visoke šole za telesno vzgojo. Po dveh letih obiska bo treba v bodoče polagati izpite. V pogledu učnih moči na srednjih šolah je prosvetno ministrstvo odredilo, da mora biti vsak srednješolski profesor ne samo rumunski državljani, temveč tudi rumunske narodnosti.

Posojila mladim zakoncem v Nemčiji

Lani je dobilo v Nemčiji posojilo 102.840 mladih zakonskih parov. Število posojil mladim zakoncem se je lani v primeri s predlanskim letom znižalo za 70.000. Število zakonskih zvez pa lani ni nazadovalo, temveč se je celo nekoliko povečalo. Mnogi mladi zakonci v začetku sploh niso imeli lastnega gospodinjstva in za to jim tudi posojilo ni bilo potrebno. Do konca lanskega leta je dobilo posojilo 1.975.057 mladih zakonskih parov. V Nemčiji je država poskrbela, da lahko dobe vsi novoporočenci pod ugodnimi pogoji posojila za nabavo opreme. Blagodejne posledice tega ukrepa se kažejo vedno bolj.

Verdijeva razstava na Dunaju

Od 4. do 11. t. m. bo vzporednih v dveh največjih dunajskih gledališčih 9 Verdijevih oper. Dirigirajo slavni italijanski dirigenti, sodelujejo pa člani mestnega gledališča v Firenci. Samo opero »Rigoletto« bo dirigiral rumunski dirigent Georgescu. Na Dunaju je bila otvorjena tudi razstava »Verdi na Dunaju«. Sloveči nemški dirigent Knappertsbusch bo dirigiral Verdijev Requiem, italijanski muzikolog Gatti bo pa predaval o Verdiju. Za vse te prireditve vlada na Dunaju veliko zanimanje.

Racioniranje živil na Madžarskem

Na Madžarskem so oblasti racionirale živila in sicer po raznih krajih različno. Samo nekatera živila so racionirana za vso državo enotno dočim je racioniranje drugih različno za razna mesta ali pokrajine. Racioniranje živil pojde postopno. Nekatera mesta so sklenila racionirati tudi maščobe in ribe.

DARMOL
Il miglior lassativo
najboljše odvajalno sredstvo

KLOBUCARNA »PAJK«

Vam strokovno osnaži, preoblika in prebarva Vaš klobuk, da izgleda kot nov. — Lastna delavnica. Zaloga klobukov — Se priporoča.
RUDOLF PAJK, LJUBLJANA
SV. PETRA CESTA 38
MIKLOŠEVA CESTA 12
(Nasproti hotela Union)

Al Cine UNION proseguono le repliche del film
UNA STORIA D'AMORE
V kinu UNION se nadaljujejo repliche filma
ZRTEV VELIKE LJUBEZNI

Una film
ASSIA NORIS
una **STORIA D'AMORE**
ZRTEV VELIKE LJUBEZNI

diretta da *Camerini*

Puh in perje prodaja
R. SEVER, Marijin trg 2!

Naročite se
na »Dobro knjigo«

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi našega ljubljenega soproga, očeta, starega očeta, brata, bratranca, svaka, strica in tasta, gospoda

JAKOBA MILAVEC

višjega davčnega upravitelja v pokoju

izrekamo najtoplejšo zahvalo vsem, ki so mu v težki bolezni lajšali trpljenje. Posebno zahvalo smo dolžni primariju dr. Ljudevitu Merčunu za požrtvovalno skrb med boleznijo. Prav tako topla zahvala vsem, ki so počastili njegov spomin, ga spemili na poslednji poti in okrasili s cvetjem, nadalje vsem, ki so nam na kakršen koli način izkazali svoje sočustvovanje. Zavest, da je imel toliko prijateljev, nam je v tolažbo. Maša zadušnica se bo brala v ponedeljek 12. aprila t. l. ob 8. uri zjutraj v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, dne 11. aprila 1943.

Zalujoči rodbini: **MILAVEC - RONCHI** in ostalo sorodstvo

Umrla nam je naša ljubljenca mama, stara mama, sestra, teta in tašča, gospa

MARIJA STANKO roj. HROVAT

Pogreb nepozabne pokojnice bo v ponedeljek, dne 12. t. m. ob 3. uri popoldne z Zal — kapele sv. Petra — k Sv. Križu.

Ljubljana, Novo mesto, dne 10. aprila 1943.

Zalujoči rodbini: **STANKO - HROVAT**
in ostalo sorodstvo

Umrl nam je naš ljubljeni soprog, dobri oče, stric in svak, gospod

BOGOMIR DOBNIK

carinski uradnik v pokoju

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, dne 11. t. m. ob 4. uri popoldne z Zal — kapele sv. Krištofa — k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 9. aprila 1943.

Globoko zalujoči:
FRANJA, soproga; VLASTA, hči; DUŠAN, sin
in ostalo sorodstvo

Umrl nam je v starosti 72 let naš ljubi in predobri mož, oče, stari oče, brat in tast, gospod

Vavpetič Franc

uradnik bivšega Vojnega okruha v pokoju

ter spravljen z Bogom po kratki, težki bolezni odšel v večnost.

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, dne 11. aprila t. l. ob ½5. uri popoldne z Zal — iz kapele sv. Nikolaja — k Sv. Križu.

Prosimo za tiho sožalje.

Ljubljana, Novi Sad, Domžale, Bogliacco, dne 10. aprila 1943.

Zalujoči: **FRANJA, soproga;**
Dr. LADO, ANICA, LEON, MARICA, otroci;
ANA, sestra; MIRA, sinaha; Ing. ALBIN PITA-
MIC in STEVO KASPER, zeta — vnukinja in
vnuha ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Vsem, ki so spemili na viško pokopališče našega ljubljenega, dragega sina, brata in strica

LJUBOTA

na zadnji poti v tako častnem spremstvu in za vse tolažilne besede, posebno č. duhovščini za tolažbo v zadnji uri, viškemu pevkemu cerkvenemu zboru za nagrobnice in g. Verbecu za ganljive besede ob odprtem grobu se iskreno zahvaljujemo. Zahvala tudi vsem ostalim za tolažilne besede, ki so jih izrekli ob izgubi našega ljubljence in za darovano cvetje.

Ljubljana, dne 9. aprila 1943.

BERNIKOVI

ZAHVALA

Vsem, ki so sočustvovali z nami ob smrti naše predrage matere in stare matere, gospe

JULIJANE SUPANČIČ

jo tako bogato obsul s cvetjem in jo spemili na njeno zadnji poti, se prisrčno zahvaljujemo.

V Ljubljani, dne 10. aprila 1943.

ZALUJOČI OSTALI